

8. Educația în aer liber (Outdoor Education)

Despre educația în aer liber

În ultima vreme, în SUA, Europa, Asia și Australia a apărut și a luat un mare avânt un nou fel de școli: **outdoor training** (școlarizare în aer liber), atât pentru tineri și adulți de cele mai diverse categorii, dar și pentru *cadrele de conducere* din întreprinderi (manageri, directori etc.). Cursurile sunt organizate de mici societăți specializate conduse de experți (militari pensionați etc - dar și profesori de educație fizică sau ghizi montani).

Educația în aer liber este o formă organizată de învățământ (școlarizare) care se desfășoară în aer liber, tratează despre și pregătește pentru - viața în aer liber.

Scopurile uzuale ale educației în aer liber sunt:

- învățarea modului de învingere a greutateilor;
- dezvoltarea personală și îmbunătățirea relațiilor sociale;
- dezvoltarea unei relații mai strânse cu mediul înconjurător.

Ea se bazează pe filozofia, teoria și practica educației experiențiale și a educației ecologice, dezvoltând la elevi înțelegerea și aprecierea de sine, a celor din jur și a lumii naturale. Un program de educație în aer liber poate aplica aceste scopuri de exemplu la:

- predarea competențelor de supraviețuire în sălbăticie;

8. Educația în aer liber (Outdoor Education)

- îmbunătățirea capacității de rezolvare a problemelor;
- scăderea recidivei la delinvenți;
- îmbunătățirea muncii în echipă;
- dezvoltarea competențelor de conducere (liderșip);
- înțelegerea și compasiunea pentru mediul înconjurător;
- promovarea spiritualității.

Concepția acestui nou tip de educație este că orice om pus în condiții grele, chiar extreme de viață și supraviețuire, își mobilizează exemplar resursele corporale și mintale, la un nivel incomparabil mai înalt decât o face în mod normal, în viața obișnuită (la birou). Oamenii sunt mult mai sensibili când se află în mijlocul naturii. Aici, neîncorsetați de relații și obligații sociale, nesprijiniți de multitudinea de proteze artificiale care le susțin viața în oraș, ei își aduc aminte că fac parte dintr-un sistem natural mai mare, își dezvăluie firea și sunt mai receptivi, nu se mai conformează stereotipurilor discriminatorii bazate pe criterii de rasă, clasă socială, religie etc. Viața în aer liber arată omului ce slab este în mijlocul naturii și îl obligă să colaboreze cu și să se bazeze pe ceilalți. Experiențele programate îi zgândăresc frica (de moarte) și-l silesc să-și pună întrebări și probleme privind viața lui – și să le răspundă, pe care altfel, în siguranța (iluzorie – dar asta e alta discuție) orașului, nu și le-ar fi pus niciodată.

Educația în aer liber se realizează cu ajutorul experiențelor programate, care se desfășoară într-un singur loc (rezidențial), sau în cursul unor călătorii. Elevii iau parte la diverse „întâmplări” (de fapt evenimente mai mult sau mai puțin aventuroase pregătite de educatori), care pun în general probleme a căror rezolvare stimulează creativitatea participanților și îi obligă la colaborare între ei. Pentru astfel de experiențe educative se folosesc: drumetii cu cortul, alpinism, deplasări cu bărci, activități în parcuri de aventură, jocuri de grup.

Educația în aer liber este adeseori confundată cu o serie de activități înrudite, care se bazează toate pe folosirea aventurilor (programate): educație, terapie, turism. Totuși, educația în aer liber are în centrul preocupărilor sale desfășurarea în aer liber; educația cu ajutorul aventurii se preocupă mai mult de latura aventuroasă a experiențelor educative; iar educația ecologică se concentrează mai mult pe protecția mediului.

Educația în aer liber își are originea în multe inițiative apărute în ultimii 150 de ani: taberele de corturi; cercetășia (întemeiată în 1907 de englezul Robert Baden Powell) – care urmărește tot un fel de educație informală, bazată pe activități practice în aer liber; școlile în pădure din Danemarca; școlile și mișcarea Outward Bound infiintate de [Kurt Hahn](#).

În cazul managerilor, se consideră că respectivii au deja cunoștințele profesionale manageriale necesare, dar nu le aplică suficient de energic și de eficient - din cauză că sunt moleșiți de viața sedentară. Prin aceste "cursuri", managerii sunt "biciuiți" să-și valorifice potențialul (mental - cel corporal fiind mai puțin necesar în munca de birou) - ca să le crească performanțele profesionale.

Programa fiecărei școli de acest tip e axată pe câte un sport sau o solicitare extremă: *rafting* (coborârea unui torent vijelios, periculos, pe o plută sau o barcă pneumatică); *bungee jumping* (aruncarea în gol, legat de o coardă elastică lungă); traversarea unor prăpăstii pe o coardă; cățărarea pe Everest; mersul cu picioarele goale pe jeratec (tehnică yoghină de concentrare mentală) etc.

Foarte adesea se urmărește și un al doilea principiu: învățarea lucrului în echipă (*team-work*).

Programul unui astfel de curs (de obicei cu durata de 2-3 zile, la sfârșit de săptămână, dar și mai lungă – 2 săptămâni) conține, după aplicația în aer liber (una-două zile), o zi de discuții în sala de clasă (descifrarea experienței trăite): evaluarea experienței respective și comportării cursanților în timpul aplicației, plus comentarii competente în legătură cu posibilitățile de aplicare a celor trăite și învățate, în activitatea profesională. Evident că cel care conduce discuțiile și analiza trebuie să fie un excelent profesionist în formarea cadrelor.

În continuare redăm **programa unui curs de bază** pentru **educație în aer liber**, cu durată de 26 zile, oferit de una din numeroasele școli americane (

Outward Bound

din Greenwich, Connecticut, SUA) pentru tineri de 17-23 de ani.

Prima săptămână: Pregătire fizică generală: alergare, drumeție, cățărare, înot etc.

A doua săptămână: Lecții de: prim ajutor, căutarea și salvarea accidentaților, cunoașterea și întrebuințarea echipamentelor, planificarea și pregătirea hranei, orientarea și deplasarea în diverse feluri de teren, pregătirea unei călătorii, protecția mediului.

A treia săptămână: cursanții sunt împărțiți în grupe de 8-12 persoane care fac scurte călătorii în teren dificil, cu dormit în aer liber etc. Urmează expediția *solo*: o ședere de trei zile și nopți de unul singur în sălbăticie, cu minim de echipament (vezi mai sus).

A patra săptămână: alpinism (cu coardă) și o călătorie dificilă de 4 zile, cu supraveghere minimă din partea instructorilor.

În comparație cu metodele tradiționale, această nouă metodă de școlarizare, denumită și "**educație experiențială**

", produce efecte educative mai puternice și mai durabile, privind dobândirea capacității de stăpânire a unor situații complexe, de inovare, de conducere, de spirit de echipă și de comunicare, dar și pentru multe alte aspecte ale vieții moderne.

Rezultatele concepțiilor divergente de educație de la noi și din vest sunt evidente: ia uitați-vă în jur, câți directori, politicieni sau ofițeri superiori sunt obezi și ineficienți, apoi comparați-i cu managerii vestici – slabi și eficienți. Președintele Rusiei face judo, primul ministru al Japoniei face aikido. Câți manageri români (din orice domeniu) sunt creativi, dedicați, interesați (de meserie, nu numai de banii personali ...) și câți fac sport – ca cei străini? Deoarece *nu e nevoie să alergi după bani ca un obsedat: ei vin de la sine – dacă faci ce trebuie (vezi Bill Gates).*

Peștele de la cap se mpute:

oamenii din fiecare țară copiază și ei de mai marii lor ceea ce li se pare a fi rețeta succesului: la noi sedentarism, hoție, trafic de influență etc.; la alții munca cu cap, simțul datoriei, corectitudine, responsabilitate etc. Performanțele fiecărei țări sunt evidente.

Învățarea supraviețuirii în natură (survival) pentru *civili*, trebuie să se bazeze pe experiența practică a elevilor - nu (doar) pe audierea unor conferințe. Cursul respectiv trebuie să prezinte elevului probleme pe care acesta să le rezolve, nu informații, fapte pe care să le memoreze. Omul reține cam 10% din ce aude, 15% din ce vede, dar 80% din ceea ce exersează. Numai când elevul are un rol activ se obține înțelegerea mai bună și memorarea mai îndelungată a cunoștințelor, a atitudinii și îndemnării necesare.

Cel mai bun învățător e să faci singur.

Un astfel de curs (de scurtă durată) se poate adresa tinerilor, adulților sănătoși care nu au pregătire, preocupări în domeniu. El constă din lecții teoretice și practice, urmate de un stagiu de trai nemijlocit în sălbăticie, singurătate.

În plus (re)descoperirea calităților, defectelor și posibilităților proprii și ale mediului înconjurător va stârni respectul elevului pentru el însuși și natură, îl va face conștient de lumea în care trăiește.

Scopul cursului de supraviețuire:

- Verificarea practică și însușirea în condiții reale a principiilor pe care se bazează supraviețuirea;
- Dezvoltă și consolidează atitudinea de a se descurca ("*uite că pot să fac*"), a încrederii în forțele proprii (aceasta se poate transfera și asupra interacțiunilor umane din viața obișnuită);
- Dă elevului ocazia să rezolve probleme reale prin acțiuni personale de planificare, pregătire și gândire logică, bazată atât pe cunoștințe științifice cât și pe inspirație sau improvizație;

- Conștientizează problema ecologică: elevul devine un participant activ într-un sistem ecologic dat.

Cu ajutorul cunoștințelor, îndemnării și atitudinii sale, elevul va lua din mediul înconjurător: spațiu vital, adăpost, hrană, apă. Pe baza experienței sale practice, elevul va trage concluzii în legătură cu atitudinea corectă și metodele de utilizare a resurselor disponibile (ale zonei de practică; ale întregii planete).

Programa *lecțiilor pregătitoare* (teoretice și practice): pregătirea și planificarea unei călătorii sau a unei expediții; prevederea și analiza greutăților și problemelor ce pot apărea; meteorologie; flora și fauna; găsirea hranei și apei; amenajarea unui adăpost; aprinderea focului; primul ajutor; improvizare; orientare; semnalizare; pericole; reguli de bună purtare.

Insușirea cunoștințelor predate se verifică printr-un **examen** a cărui absolvire permite participarea la partea a doua - practică.

Programa *stagiului practic* de supraviețuire în natură:

- *Locul*: într-o regiune nelocuită (indiferent de altitudine); fiecare elev este condus și lăsat în zona sa (dinaintea stabilită de instructor), unde va trebui să supraviețuiască singur 3-4 zile, până va fi "salvat";

- *Când*: în orice anotimp;

- *Sarcini*: amenajarea unui adăpost; adunarea lemnului pentru foc; aprinderea focului fără chibrituri; amenajarea unui alambic solar; culegerea sau obținerea hranei; scrierea unui caiet cu

însemnări;

- *Supraveghere*: elevul ține legătura de două ori pe zi cu instructorul, prin telefon mobil;

- *Dotare și echipament*: numai trusa minimă de supraviețuire confecționată și pregătită de elev (vezi # 2.4) și hainele cu care e îmbrăcat. Nu se admite nici o provizie adusă de hrană, apă, sau sac de dormit, haine ș.a.m.d.

Finalizarea cursului: discuție amănunțită în grup, cu analiza și critica comportării individuale în cursul stagiului practic.

Programa stagiului practic de supraviețuire în natură:

- *Locul*: într-o regiune nelocuită (indiferent de altitudine); fiecare elev este condus și lăsat în zona sa (dinainte stabilită de instructor), unde va trebui să supraviețuiască singur 3-4 zile, până va fi "salvat";

- *Când*: în orice anotimp;

- *Sarcini*: amenajarea unui adăpost; adunarea lemnului pentru foc; aprinderea focului fără chibrituri; amenajarea unui alambic solar; culegerea sau obținerea hranei; scrierea unui caiet cu însemnări;

- *Supraveghere*: elevul ține legătura de două ori pe zi cu instructorul, prin telefon mobil;

- *Dotare și echipament*: numai trusa minimă de supraviețuire confecționată și pregătită de elev

8. Educația în aer liber (Outdoor Education)

(vezi # 2.4) și hainele cu care e îmbrăcat. Nu se admite nici un adaus de hrană, apă, sac de dormit, haine ș.a.m.d.